

BEELDHOUWERKEN IN NIEUWPOORT OP OPENBARE PLAATSEN

DEEL 1

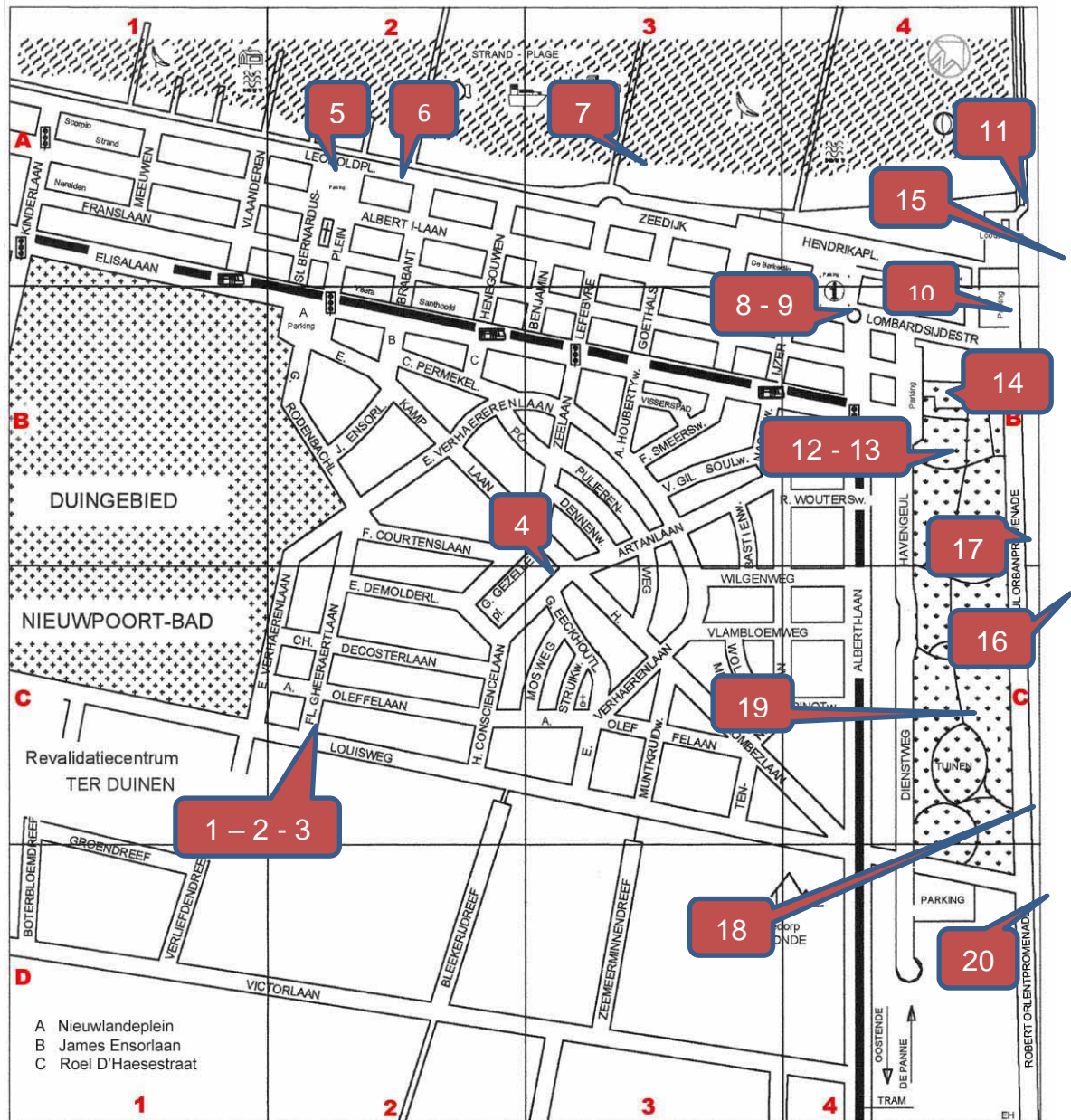
Opmaak juli 2021
Vormgeving: Etienne Heyde

© Copyright 2021

Friede Lox

KUNSTWERKEN OP OPENBARE PLAATSEN IN NIEUWPOORT

Simliwijk - Leopoldplein - Zeedijk - Hendrikaplein - Loodswezenplein -
Centrum Ysara - Havengeul - Prins Mauritspark

Simliwijk

1. Maria met Kind (*Brugse atelier Dupont*)
2. Twee Bas-Reliëfs (*Bert Bijmens*)
3. Beeldje Moeder en Kind (?)
4. Guido Gezelle (*Martine Platteau*)

Leopoldplein

5. Glazen windschermen - Gedichten

Zeedijk

6. Ode Maritima (*tekst Pessoa Fernando*)

Golfbreker

7. Men, Mannen (*Nina Beier*)

Hendrikaplein

8. Sint-Bernardushond (*Monique Mol*)
9. Borstbeeld Floribert Gheeraert (*Rogianne Gaytant*)

Loodswezenplein

10. Glazen windschermen - Belle Epoque
11. Verzoening (*Willem Vermandere*)

Centrum Ysara

12. De Lege Spiegel (*Frank Vanhooren*)
13. De Meerkat (*Roel D'Haese*)

Plein Dienstweg havengeul

14. Searching for Utopia (*Jan Fabre*)

Havengeul

15. De Blauwvoet (*Fernand Vanderplancke*)
16. Pluto (*Jan Smekens*)
17. Ruimte van Water en Wind (*Martine Hennebel*)
18. Family Module (*Goshka Macuga*)

Prins Mauritspark

19. Ode aan het Water (*Fernand Vanderplancke*)

20.Maurits van Nassau (Frank Neirynd)

1. MARIA MET KIND

foto's: Etienne Heyde

Duinenkapel

De bakstenen kapel van O.-L.-Vrouw-ter-Duinen, gelegen aan het kruispunt van de August Oleffelaan, de Emile Verhaerenlaan en de Georges Eekhoudlaan (Simliwijk), werd opgericht in opdracht van dhr. en mevr. Cesar Pylyser, Aline Sinnaeve, als dank na een gedane belofte voor het welslagen van een heelkundige ingreep. Het is een stemmig hoekje, een oase van rust en stilte op een paar flinke boogscheuten van de drukke toeristische badplaats.

De plechtige inwijding van de kapel en het Mariabeeld door pastoor Alfons Vanden Berghe vond plaats op 1 mei 1938. Deze kapel (thans eigendom van de erfgenamen C. Pylyser-Sinnaeve), midden in de duinen gelegen en oorspronkelijk een bindings-oord tussen polder en bad, groeide eertijds uit tot een drukbezocht Mariaoord waar ontelbaren ter bedevaart trokken.

Vooraf in de oorlogsjaren kwam onze bevolking er dikwijls bijeen om gezamenlijk hulp te zoeken bij O.-L.-Vrouw.

Toen op het einde van de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers de toegang tot de duinen werd verboden en op vele plaatsen in dit gebied landmijnen en prikkeldraad werden geplaatst, werd het Mariabeeld tijdelijk naar de Sint-Bernarduskerk over-gebracht .

In de vijftiger jaren waren er in de meimaand regelmatig parochiaal ingerichte rozen-kransoefeningen.

Ter gelegenheid van het Mariajaar 1958 werd op 1 mei een speciale bedevaart georganiseerd door de christelijke arbeidsorganisaties uit Nieuwpoort-Stad.

Na vernielingen in de kapel in de nacht van 26 juni 1958 werd tijdens een grootse plechtigheid op halfoogst 1958 een nieuw Mariabeeld ingewijd door pastoor R. Declercq.

Zie gedenkplaat:

Dankkapel gebouwd in 1938. Het beeld van O.-L.-Vrouw werd heiligschennend verbrijzeld in de nacht van 26 juni 1958. Bid voor de ziel van de schuldige.

Van 1959 tot 1964 en in de jaren 1979 en 1982 werden nog dergelijke bedevaarten ingericht.

In oktober 1997 was er lichte rookschade toen een kaars brand veroorzaakte.

Sindsdien is het verboden nog brandende kaarsen in de kapel te plaatsen. Doch kun je zo'n eerbetuiging verbieden?

Het kunstwerk: Mariabeeld (Madonna met kind) replica van werk Pieter Pepers

Het witstenen renaissancebeeld stelt Maria voor als de bezorgde minzame moeder die het kindje Jezus de eerste stappen in de wereld leert zetten.

De kunstenaar: PIETER PEPERS

Dit prachtige beeldhouwwerk is een replica van **Pieter Pepers'** marmeren werk (1730 -1785) in de kathedraal in Brugge en het werd in 1938 vervaardigd in het Brugse atelier Dupont. Na vernieling werd er in 1958 een tweede kopie van het oorspronkelijke kunstwerk van **Pieter Pepers** gemaakt.

Pieter Pepers is, samen met Pulinx, de bekendste achttiende-eeuwse Brugse beeldhouwer. Hij is leerling van Pieter Van Wallegghem en van de academie. Van 1751 tot 1759 studeert hij aan de Parijse academie, waar hij leerling is van Slodtz, die hij onder meer helpt bij het werk aan de gevel van de Saint-Sulpicekerk te Parijs. Hij zou ook een marmeren cupido gehouwen hebben voor Madame de Pompadour. Terug in Brugge, waar hij in de Smedenstraat woont, is hij vooral populair in kerkelijke kringen.

Tekst: Friede Lox

2. TWEE BAS – RELIEFS

foto's: Etienne Heyde

Deze werken van kunstenaar **GILBERT (BERT) BIJNENS** hangen in de duinenkapel van de Simliwijk

De kunstenaar: BERT BIJNENS (° Leisele 04.08.1920 - + Koksijde 07.05.2010)

Bert Bijmens schilder, tekenaar, aquarellist en beeldhouwer. Hij kreeg zijn opleiding aan het Provinciaal Hoger Instituut voor Architectuur en Toegepaste Kunsten in Hasselt (1962-1966), maar qua schilderkunst was hij grotendeels autodidact. Zijn eerste tentoonstelling dateert van 1978.

Hij was vooral een bescheiden, ambachtelijk volkskunstenaar die zijn werk zonder de minste roemzucht verrichtte. Hij wilde weten wat er groeit en bloeit in zijn streek, wat er omgaat in de hoofden van de gewone man. Daarvan getuigen zijn houtsculpturen, keramiek en koekenplanken. De collectie keramische geglazuurde beelden vormen een belangrijk deel van zijn oeuvre. Achter elk beeldje schuilt een verhaal. Stuk voor stuk hebben ze een grote betekenis voor de volkskunst in de Westhoek en Frans-Vlaanderen. In april 2006 schonk de kunstenaar 69 dergelijke beeldjes uit zijn verzameling aan de gemeente Koksijde. Het was zijn wens dat de beelden zouden samenblijven. Deze unieke schenking werd door het gemeentebestuur warm onthaald. Het toeval wil dat Bert overleed terwijl in het gemeentehuis een tentoonstelling van zijn artistiek werk liep.

Bekroond.

Zo'n vruchtbare loopbaan kon niet onbeloond blijven. Al in 1953 werd hij onderscheiden in een luisterspelwedstrijd van de BRT (toen nog NIR) met Iseland en won hij de provinciale prijs beeldhouwkunst West-Vlaanderen. In 1967 werd Bijmens in 's Gravenhage door het Algemeen Nederlands Verbond de Visser - Neerlandia prijs

toegekend. In 1982 werd hij ridder in de Orde van 't Manneke uit de Mane, en op 18 juni 2006 verleende het Koksijdse gemeentebestuur hem officieel de titel van cultureel ambassadeur van de kustgemeente.

Tekst: Friede Lox

3. BEELDJE MOEDER EN KIND

foto: Etienne Heyde

Dit beeldje van een onbekend kunstenaar staat in de duinenkapel in de Simliwijk.

4. GUIDO GEZELLE

foto's: Etienne Heyde

GUIDO GEZELLE
onthulling : 27-11-1999
ontwerp : Martine Platteau

Ons leven vloeit,
ons leven spoelt;
met een golf,
zijn we voorbij.
G.G.

Dit beeld staat sinds 1999 op het Guido Gezelleplein, in de Simliwijk.

Het kunstwerk is in cortenstaal vervaardigd.

De tekst is van de hand van Guido Gezelle

Ons leven vloeit,

ons leven spoeit

met een getij, zijn we voorbij'.

De kunstenaar: MARTINE PLATTEAU – (° Paulis/ Congo 1954)

Ze is van opleiding technisch ingenieur scheikunde-biochemie. Ze studeerde vrije grafiek aan het SASAK Oostende en Roeselare en behaalde het kwalificatiegetuigschrift specialisatiegraad.

Het lassen leerde ze in 1993 in het metaal constructiebedrijf Espeel in Rumbeke; in 2008 bij Ronny Delrue en in 2006 bij Johan Tahon voor de masterclass.

Ze werkte een tijdje in het stadsbestuur van Nieuwpoort.

Leopoldplein

5. GLAZEN WINDSCHERMEN - Gedichten

foto's: Etienne Heyde

STRANDEN

Langs de vloedlijn...

klein en blond

in waterlaarsjes

trotseert plassen zee

zomerverliefd puberen

pent met slijkvingers

kwetsbaar hart leeg

... stranden op nostalgie

Doris Dorné

GOLVEN

De zee vertoont een bruine waas

golven deinen krachtig door elkaar

een zandrand schuimt de watervloed

Ik vraag me af : is het wel goed om

de zee in haar vernieling te betijen ...

*Golven zijn rimpels van het leven
de één verdrinkt er in, de ander waadt.
Je mag de zee de schuld niet geven
Als het water niet verfrist maar slaat*

Nan Engelhuys

SEPTEMBERSTRAND

September met zijn milde dagen.

De zon brandt niet meer,

Ze koestert.

Mysterieus licht

Echoënde klanken

De zee is van luiheid spiegelglad

Het strand is moe

Mensenmoe

Het wil alleen nog worden bemind

Door de zee en de wind.

Chistiane Goossens

WOORDLOOS

Dagen zullen open en dichtgaan.

De tijd zal de horloges verlaten

en over ons zal stilte strijken

als een zachte adem.

Meer nog dan vroeger

zal de zee ons liefhebben,

zullen de blauwe danseressen

ons toelachen, langzaam terugvloeiend.

En woordloos zal alle liefde worden,

eindeloos ook en onnabootsbaar,

en golf na golf zal naar ons toerollen,

O ons zo pijnlijk kwetsend en teder

Mark Braet

MONDING

*Wij zijn het mondinghout
steeds tussen stroom en oceaan
en tussen zoet en zout
het komen en het gaan.*

*Steeds tussen groen en rood
het leven en de dood.*

Herman van Snick

ZONNEBAADSTER

*Ze zonnebaadt, en is van zand en water,
gelijfd uit schelpen : Najade en alikruik.
In okselholte en navelkuil ontstaat er
een welving voor de borsten en de buik*

.

*Ze is dit woord dat vleesgeworden is,
en zwelt in klank en huivert in gefluister,
ritmeert en beeldt,
en ergens in haar duister
van onbegrepen boodschap het gemis.*

Aan welke wind heeft zij haar vorm ontnomen ?

Werd geest uit stof ?

Hoe stijgt als blijvend tij

de ziel van zelfbewustzijn uit haar lomen

.

*Dit lichaam is mijn denken, en als later
de dood mijn lip ontkleurt,*

blijft zij na mij en zonnebaadt.

En ik word zand en water.

Rudi Siffer

THUISSHAVEN (NIEUWPOORT)

*Vuurtoren,
wimper van de kade
houdt de nachten open.*

*Aanleggen
waar zij hart is,
zijn andere zee.*

*Meerpaal van het weerzien,
vreugden mondig,
geuren van de zee vertaald.*

*Het viswonder gewogen,
de tong is prijzig,
de woorden vaardig.*

*Aan wal haar linnen woord en warmte,
maar door de mazen
gluurt heimwee weer naar zee.*

Fernand Florizoone

MIJN LIEF

*Mijn lief
hij wandelt op het strand
hand in hand
met een ander
mijn lief is zelf een ander*

*en ik ben een afgekapte kop
van een vogel
en zing.*

Chris Yperman

DE ZEE

*Geruisloos rollend over de branding
deint diep dit eindeloos strand,
houdt alle korrels in haar adem*

*De zuidwestenwind wakkert weids
het watervlak tot ruige rimpels,
stuwt hun golvenkraag vol schuim.*

*Het breekwater beukt boten tegendraads
terwijl de storm haar laatste zucht
te ruste legt op de vermoeide kust.*

Philippe Rotsaert

ROEL D'HAESE

*Jij en je vormen,
de maten op haar felst*

*Wij in de tijd van afscheid
achterblijvend bij de vergiftigde zee.*

*Jij die reigers en buizerds
noemde bij hun naam.*

*Jij die ons in de duinen 's nachts
voorbij draaft, in brons, in paniek,
onverzoend rechtop.*

*Jij, pièce unique,
alle ongeboren vormen rouwen nu
om jou*

Hugo Claus

MARIEKE

*Zonder liefde warme liefde
Waait de wind de stomme wind
Zonder liefde warme liefde
Weent de zee de grijze zee
Zonder liefde warme liefde
Lijdt het licht het donk're licht
En schuurt het zand over mijn land
Mijn platte land mijn Vlaanderland.*

Jacques Brel

ZONSONDERGANG

*Zeg niet dat je op de zee kunt zitten
als op een stoel, zeg niet dat je aan zee
kunt zitten als aan een tafel hoezeer
het tafelzilver van de avond schittert.
in een regenboog van wereldkleuren als
het rood van appel, het groen van peer
en zonsondergang van zware oranjemaak.*

Hedwig Speliers

ZAND

*Zand, gedragen door de armen,
van alle andere zand.
als spieren op het lichaam
van een worstelaar, gebald,*

onvernielbaar en soepel.

*Zand dat speelt in de wind
en door de wind wordt bespeeld
met al de kleuren van de schaduw.*

*Zand, eenzame vlakke,
mager en stokoud, lang als de
pijn en droog als de sterfte.
o zand over zand over zand*

Paul Snoek

STAKETSEL

*Waar zeewiergroen
in grijs vergaat
van mosselbaarden
schuift moe een schip
de haven in
een grijze rookpluim
spuwt de lage wolken vol.
de branding tast de ribbenkast
van het oude hout gestadig af
een rijstveld schorseneren
met witte aspergetippen
zes zwarte mensenstippen
romdom de fakkel
van het licht in nood.*

Toon Hillewaere

De maritieme sfeer van de gerenoveerde zeedijk werd op het plein doorgetrokken, vandaar de verhoogde aanleg van het middengedeelte in bootvorm. Op dit gedeelte vind je zitbanken en tien ligzetels. Op veertien windschermen staan gedichten

gedrukt die verwijzen naar de Noordzee en Nieuwpoort. Ze zijn onder meer van de pen van plaatselijke dichters zoals Rudi Siffer, Toon Hillewaere, Doris Dorné, Christiane Goossens, maar ook Hugo Claus, Paul Snoek en Jacques Brel kregen een plaats. De opstelling van zes houten masten op het plein zorgt voor een unieke sfeerverlichting.

Zeedijk

6. ODE MARITIMA

foto's: Etienne Heyde

Deze teksten "Ode Maritima" van **Pessoa Fernando** zijn op twee arduinen stenen op de zeedijk ter hoogte van het Leopoldplein terug te vinden.

De kunstenaar: FERNANDO-ANTONIO NOGUEIRA PESSOA

(° Lissabon/Portugal 13.06.1888 – + Lissabon/Portugal 30.11.1935)

Hij is één van de belangrijkste dichters uit de Portugese literatuurgeschiedenis en wellicht één van de meest betekenisvolle dichters van de twintigste eeuw.

Golfbreker

7. MEN, MANNEN

foto: website Nieuwpoort

De groep ruiters (bestaande uit 4 bronzen beelden met afmetingen 500 x 200 x 250 cm) werd door de stad Nieuwpoort aangekocht en is te bewonderen op de golfbreker ter hoogte van de Lefebvrestraat in Nieuwpoort-Bad.

Het kunstwerk

Voor deze nieuwe creatie bestudeerde de Deense kunstenares **Nina Beier** de beeldhouwtraditie van de publieke ruitersstandbeelden aan de Belgische kust. De geschiedenis van de ruitersstandbeelden gaat terug tot het oude Rome, waar het eerste ruitersstandbeeld in de 6de eeuw vóór Christus werd gemaakt. De portretten te paard beeldden oorlogvoerende mannen uit. Na die periode duurde het tot de renaissance voordat er opnieuw ruitersstandbeelden verschenen. De populariteit van deze beelden bereikte haar hoogtepunt tijdens de regeerperiode van Lodewijk XIV. Hij vond dat een hiërarchische rangorde van mannen te paard de ideale manier was om macht te tonen. Nina Beier toont ons eb en vloed van macht door het paard in te zetten als verhogend effect in de beelden van verschillende mannelijke personages.

Voor Beaufort verzamelde Beier standbeelden die niet langer in de publieke ruimte staan. Ze installeerde ze in formatie vlakbij de zee. Door ze in deze ongebruikelijke omgeving te plaatsen, wordt het element van prestige vervangen door drama, en

zien de standbeelden eruit alsof één moment van een vergeten veldslag aan zee in brons werd gegoten. Deze verwijzing naar een leger lijkt losgekoppeld van tijd en plaats, het lijkt of de standbeelden verdwijnen en verschijnen met het getij. Een dagelijks ritueel waarbij de zee de scherpe randen van de standbeelden langzaam opslokt tot ze uiteindelijk in de anonimiteit verdwijnen.

Bron: website Nieuwpoort

De kunstenaar: NINA BEIER (° Aarhus (Denemarken) 1957)

foto: Etienne Heyde

Nina Beier woont en werkt in Berlijn. Ze heeft éénpersoonsexposities gehad in de Kunstverein in Hamburg, David Roberts Art Foundation, Londen, Objectif Exhibitions, Antwerpen, Kunsthuis Glarus, Zwitserland, Nottingham Contemporary, Verenigd Koninkrijk, Mostyn, Llandudno, Verenigd Koninkrijk, Kunsthal Charlottenborg, Kopenhagen, en het Yerba Buena Centrum voor de Kunsten, San Francisco. Haar werk is opgenomen in groepstentoonstellingen in het Walker Art Center, Minneapolis, Centre Pompidou, Parijs, Tate Modern, Londen, CCA Wattis, San Francisco, Musée d'Art Moderne, Parijs, KW Institute for Contemporary Art, Berlijn, Artists Institute, New York, Fondazione Sandretto Re Rebaudengo, Turijn, Swiss Institute, New York, en de Krachtcentrale, Shanghai. Haar performance-installatie *Anti-aging* werd gemaakt in opdracht van Performa 15 en later georganiseerd als onderdeel van ICA Londen's Art Night in 2016. Ze ontving de prijs van de Böttcherstraße en haar werk was opgenomen in de 13e Biënnale de Lyon en de 20ste editie Biënnale van Sydney.

In het kader van de driejaarlijkse **kunstriënnale Beaufort 2018** maakte de Deense **Nina Beier** voor Nieuwpoort het indrukwekkende **kunstwerk Men**.

Bron: www.metropictures.com/artists/nina-beier/biograph

Hendrikaplein

8. SINT – BERNARDUSHOND

foto's: Paul de Coninck

Dit beeld staat op het Hendrikaplein naast het infokantoor toerisme sinds 21.08.1998. De hond heette 'Vainqueur van 't Roodhuis'.

De kunstenaar: MONIQUE MOL (° Gentbrugge 1939)

Monique Mol is niet alleen beeldhouwer, keramiste en schilder. Ze vervaardigt ook juwelen.

In haar kunstwerken ligt de spankracht in de vermenging van alledaagse vormen met het aanvoelen van het leven: het overstijgen van het materiële naar het geestelijke. De voornaamste hoedanigheid van een kunstenaar is de fantasie omzetten in plastische vormen.

Monique Mol nam deel aan talrijke individuele en collectieve tentoonstellingen in binnen- en buitenland zoals: St.-Truiden, Aalst, Charleroi, Knokke, Maaseik voor het binnenland en in Parijs, Strasbourg, Beaune (Fr.), Goes en Utrecht (Ned.) en Hong-kong voor het buitenland

Zij ontving eveneens de Grote Internationale Medaille voor Beeldhouwkunst in Brussel, de Gouden Medaille met palmen van de Europese Kunstverdienste en de 1e prijs voor beeldhouwwerk in Cavalaire-sur-Mer (Fr). De klassiek gerichte beelden worden gekenmerkt door een gave afwerking: een perfecte techniek gekoppeld aan een kunstige uitvoering garanderen een welverdiende waardering.

9. BORSTBEELD FLORIBERT GHEERAERT

foto's: Paul de Coninck

Dit beeld staat op het Hendrikaplein en werd ingehuldigd op 4 juni 1999 ter ere van Floribert Gheeraert, burgemeester van Nieuwpoort van 1947 tot 1970. Zijn bril werd beschadigd.

Tijdens zijn ambtsperiode kwam de aanhechting van Nieuwpoort-Bad tot stand.

De kunstenaar: ROGIANNE GAYTANT (° Veurne 15.11.1944 - + Peru 2013)

Ze volgde een opleiding beeldhouwwerken aan de WAK (Westhoek Academie Koksijde) onder leiding van Koen Westerduin waar ze afstudeerde met grote onderscheiding. In Firenze volgde ze diverse cursussen marmerkappen onder leiding van Philippe Marchand. Ze volgde ook steenbakken onder leiding van Adriaan Seelen in Monthureux-le-Sec (Fr.). Ceramische vorming kreeg ze van Etienne De Wulf, Kees Hoogendam, Dorothe Vrijdag.

Ze kreeg diverse opdrachten waaronder het beeld van burgemeester Gheeraert in Nieuwpoort en het wapenschild van Koksijde op de zeedijk.

Ze kwam om bij een auto-ongeval in Peru.

Loodswezenplein

10. BELLE EPOQUE - Glazen windschermen

foto: Paul de Coninck

Op het Loodswezenplein staat een geheel van **glazen wanden** met foto's van de badplaats in lang vervlogen tijden. Op de foto-schermen prijken beelden van het Casino, het Grand Hotel en talrijke villa's van grootgrondbezitter Benjamin Crombez. Met deze prachtige fotoreeks wordt het erfgoed op een unieke en originele manier

getoond. De extra gecreëerde openbare ruimte werd tot een mooi plein met zitbanken omgevormd, waar wandelaars kunnen rusten en genieten van het uitzicht op de zeedijk, de Havengeul en het natuurreservaat De IJzermonding.

Tekst: Friede Lox

11. DE VERZOENING

foto's: Etienne Heyde

De Vlaamse kunstenaar **Willem Vermandere** kreeg de opdracht om een herdenkings-monument te creëren dat op 8 oktober 2014 op het geografische beginpunt van het westelijke front werd geplaatst. (Loodswezenplein in Nieuwpoort)

Het kunstwerk

Het monument stelt een grote stenen dialoog voor: twee oprijzende figuren met menselijke vormen die elkaar aan het front ontmoeten en honderd jaar na datum in plaats van vijanden vrienden zijn geworden.

De handen op de figuren zijn een metafoor voor agressie, verzoening, beschutting en gastvrijheid.

Het kunstwerk is uit Franse Bourgondische steen vervaardigd.

De kunstenaar: WILLEM VERMANDERE (° Lauwe 09.02.1940)

Willem VERMANDERE Vlaams kleinkunstenaar, schrijver, dichter, beeldhouwer, levensfilosoof, zanger, gitarist en schilder. Op latere leeftijd studeerde **Vermandere** godsdienstwetenschappen in Gent en gaf hij drie jaar les in Nieuwpoort. In de jaren zestig werd **Vermandere** vooral bekend door zijn klein-kunstliedjes in het West-Vlaams over de dagelijkse dingen, zijn Westhoek en de verschrikkingen van de Grote Oorlog. Hij beschouwt zichzelf eerder als beeldend kunstenaar dan muzikant. In 2000 werd hij omwille van zijn diverse kunstactiviteiten ereburger van Veurne; hij woont er in de deelgemeente Steenkerke. **Vermandere** eindigde in 2005 op nr. 115 tijdens de Vlaamse versie van de verkiezing van De Grootste Belg.

12. DE LEGE SPIEGEL

foto: Paul de Coninck

Het keramisch beeld staat sinds 2012 opgesteld in het cultureel centrum Ysara.

De kunstenaar: FRANK VANHOOREN
(° Nieuwpoort 6 juli 1963)

De kunstenaar toont in zijn figuratieve beelden menselijke vormen van hun schoonheid ontdaan. Zijn voorstellingen zijn tot de essentie teruggebracht. De verstilde vormen geven een beeld van de wereld die Frank steeds opnieuw boeit. Het innerlijke, de ziel en de gemoeds-toestand. Het feno-meen van de mens overgelaten aan zijn innerlijke wereld.

13. De Meerkat

foto: Etienne Heyde

Het kunstwerk: De Meerkat

De Meerkat is een monumentaal werk in messingkoper dat Roel D'Haese speciaal ontwierp voor de Wereldexpo '58. Het kreeg toen een plaats vóór het Faunapaleis.

Dit beeldhouwwerk werd op vrijdag 20 mei 2016 geschonken aan de stad Nieuwpoort door Dominique, de dochter van het kunstenaarsechtpaar Roel D'Haese – Chris Yperman. Nu krijgt het een blijvende plek in de foyer van het CC Ysara.

De kunstenaar:
(ROELAND) ROEL D'HAESE

Plein Dienstweg havengeul

14. SEARCHING VOOR UTOPIA

foto: Friede Lox

Het kunstwerk

Artistieke duizendpoot **Jan FABRE** maakte het beeldhouwwerk Searching for Utopia voor de kunsthappening 2003 Beaufort. Het thema van de triënnale was 'kunst aan zee'. Jan Fabre maakte daarom een enorme schildpad op basis van brons waarop hij zichzelf als een soort ruiter afbeeldt. De kunstenaar benadrukt het feit dat de mens zijn hele leven lang blijft zoeken naar Utopia. De schildpad werd geplaatst op het strand rechtover het Hendrikaplein. Diezelfde zomer was de laklaag al beschadigd door kinderen die het kunstwerk gebruikten als glijbaan. In september werden de eerste herstellingen aangebracht. Begin 2004 werd het kunstwerk uitgeleend voor een tentoonstelling in Athene en raakte bij de terugvaart beschadigd. Een nieuwe laklaag was nodig. In februari 2006 ontdekte men weer krassen en beschadiging door oxidatie. Maar ondanks bescherming tegen weersomstandigheden en vandalisme verkeerde de bronzen schildpad in 2012 opnieuw in slechte toestand. Het werk vertoonde voor de zoveelste keer sporen van verregaande oxidatie, en ook de vernis- en bronslaag pelden nu af. De beslissing om tot herstelling over te gaan kwam een jaar later op maandag 6 mei 2013. Dan startte de aannemer Seru – aangesteld voor de heraanleg van de zeedijk met het losmaken van het stalen onderstel waarmee Jan Fabres schildpad op de dijk was bevestigd. In één van de daaropvolgende dagen werd het kunstwerk door

de firma Art Casting met behulp van uitzonderlijk vervoer naar het atelier in Oudenaarde teruggebracht voor een ingrijpende herstelling. Zo wordt de bronzen bovenlaag vervangen door een laagje bladgoud, wat het kunstwerk voor lange tijd moet behoeden voor de nefaste gevolgen van ons kustklimaat. Het beeld heeft na de behandeling een andere plek gekregen en bevindt zich nu nabij het CC Ysara. Daar zal het kunstwerk beter tegen weer en wind beschermd zijn.

Nieuwpoort kocht het werk destijds aan voor 325.000 euro. De schildpad is 7 meter lang, 5,5 meter breed, 3,5 meter hoog en weegt 5.5 ton.

Symboliek

Er kruipt een zeeschildpad met een man op de rug op het strand. Hij berijdt de schildpad, teugels stevig in de hand. Ze staan op een 30 meter van de waterlijn en kijken met intense blik over de zee. Ze speuren de horizon af naar iets. Langzaam maar onverstoord lijken ze zich voort te bewegen richting zee. Searching for Utopia, de titel zegt eigenlijk alles. We zien een ridder met zijn strijdros, op zoek naar de graal. En die hopen ze te vinden in een ongekende, en voorlopig ongedroomde toekomst. Of in een lang vervlogen verleden, zoals het continent Atlantis. Wat zeker is: het ligt buiten ons bereik. We kunnen het niet vinden, maar dat kan ons niet beletten ernaar te zoeken, zoals we altijd op zoek zijn naar onze dromen. De ridder is de kunstenaar, iemand die zoekt naar het onbereikbare, het onmogelijke. Dat hij een schildpad als strijdros neemt, is niet toevallig

De kunstenaar: JAN FABRE

Jan Fabre maakte naam als tekenaar, operamaker, theaterregisseur, performance-kunstenaar, choreograaf, scenograaf, schilder, beeldhouwer, installatiemaker en filmproducent. In elke specialiteit werkt hij, binnen een grote traditie, grensverleggend en grensoverschrijdend. Zijn artistieke opleiding genoot hij aan het Stedelijk Instituut voor Sierkunsten en Ambachten (in Antwerpen) en aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (in Gent).

Citaat:

«Leo Copers, Jan Fabre en Patrick Van Caeckenbergh creëren een imaginaire wereld. Zij zijn samen met Wim Delvoye de sprookjesschrijvers van de actuele kunst in België, met een haast kinderlijke lichtheid en met de grootste openheid vertellen zij het moeilijke verhaal van deze wereld... Jan Fabre is de man die de wolken meet, hij tast het sublieme af en in confrontatie ermee omschrijft hij de nietigheid.

Els Roelandt in de catalogus van S.M.A.K. te Gent 1997

Ook op gebied van de beeldende kunst is **Jan Fabre** actief. Als tekenaar staat hij bekend om zijn "Bic-art", tekeningen gewoon met de balpen, omheen alle mogelijke thema's.

Havengeul

15. DE BLAUWVOET

foto: Friede Lox

Het beeld staat op een dukdalf in de havengeul ter hoogte van de IJzermonding.

Het kunstwerk:

De Blauwvoet is een eikenhouten beeldhouwwerk van 3 meter hoog en het weegt 900 kg. Het kunstwerk werd in 1980 door de Vlaamse Vereniging voor Watersport geschonken aan de stad Nieuwpoort omwille van de ontwikkeling van de eerste en onmiddellijk ook de grootste Vlaamse jachthaven aan onze kust. Het kreeg de naam 'Blauwvoet' omdat die steeds verbonden is geweest met de

ontvoogding van het Vlaamse volk en het strijdbare karakter daarvan benadrukt, de leuze van Albrecht Rodenbach indachtig: **'Vliegt de Blauwvoet, storm op zee'**. Met dit beeld wil VVW een traditie behouden die ook bestaat in andere havens, waar de kapitein van een boot bij wijze van groet een hartversterking aan de opvarenden aanbiedt, zowel bij de afvaart als bij de thuiskomst van het schip.

Bron: Friede Lox

De kunstenaar: FERNAND VANDERPLANCKE (° Oostduinkerke 12.08.1938)

Fernand Vanderplancke, Oostduinkerkenaar, volgde de Academie voor Schone Kunsten in zijn geboortestad Brugge en was ooit leerling van de Poolse Joseph Petruk. Hij bekwaamde zich in alle disciplines van de beeldhouwkunst. Hij kapt in hout, last in metaal, boetseert en modelleert in gips. Zijn houten kunstwerken zijn erg imposant. Het laatste groot houten kunstwerk kreeg een centrale plaats tijdens de tijdelijke tentoonstelling van de Gentse Floraliën. Vanderplancke ontwerpt ook medailles, gedenkenningen en plaketten. Voor de 15de keer mocht hij in 2010 de

trofee voor de Ronde van Vlaanderen maken. Maar hij schildert ook ontwerpen voor menukaarten en wijnflessen. Hij kwam tot een eigen discipline: *wood-scillel art*.

16. PLUTO

foto's: Friede
Lox – Paul de
Coninck

Het kunstwerk

Dit keramisch beeld genaamd *'Pluto'* van **Jan SMEKENS** stond model voor zijn kunstwerk dat sinds 2004 nog steeds trouw vanop de dukdalf in de havengeul ter hoogte van de gebouwen van de Sea Scouts uitkijkt naar de verbaasde voorbijgangers.

De kunstenaar: JAN SMEKENS (° Gent 22.07.1955)

Jan SMEKENS is afkomstig uit Gent. Hij volgde een artistieke opleiding in het regentaat Plastische Kunsten Gent in 1977, Atelier Schilderkunst St.-Lukas in 1978-1979, Stedelijke Academie Schilderkunst dagonderwijs in 1985-1986 met de volledige cyclus schilderkunst DKO Schilderkunst Oostende en kwam eerder toevallig terecht in Nieuwpoort. Nochtans leerde hij als jonge knaap Nieuwpoort kennen want samen met zijn familie bracht hij er jaarlijks de zomervakantie door. Samen met zijn broers en zus leerde hij zeilen met een Caravelle en meteen was **Jan** voorgoed gebeten door de zeilmicrobe. Deze passie zou hem nooit meer loslaten en zou zijn leven later een nieuwe wending geven. Hij ging immers aan de slag bij Bloso waar hij als zeilinstructeur les geeft. Zelf is hij een verwoed zeiler en nam in het verleden deel aan verschillende internationale zeilwedstrijden. *'Als jongeman heb ik met bootstop zowat de halve wereld afgereisd. Met diverse transats ben ik zelfs tot in de Caraïben geraakt. Tijdens deze reizen heb ik veel geleerd en vooral leren relativieren'*. **Jan** heeft steeds midden in de natuur gewoond en als een echt natuurmens zou hij beslist niet kunnen aarden in een drukke stad of villawijk. Hij kocht dan ook een woning langs de IJzer in het landelijke Ramskapelle die hij samen met zijn echtgenote Elisabeth helemaal heeft opgeknapt. Daar geniet hij van het prachtige polderlandschap dat hem ongeacht het seizoen blijft fascineren. *'Onze woning bevindt zich op het zuidelijkste punt van Groot-Nieuwpoort en dit stukje land beschikt over een microbiotoop. De rustige, groene omgeving, ver weg van de toeristische drukte was een doorslaggevend argument om hier te komen wonen'*, aldus **Jan** die ook de smaak te pakken kreeg om zelf groenten te kweken. Jan studeerde af aan Sint-Lucas in Gent waar hij het diploma van regentaat plastische kunsten behaalde. Hij volgde ook een opleiding

aan de Gentse Stedelijke kunstacademie en sinds 2001 volgt hij les aan de Stedelijke Academie van Oostende. Kunst en zeilsport behoren tot twee aparte werelden die allebei deel uitmaken van het leven van **Jan Smekens**. *'Het zijn twee werelden die elkaar versterken. Schilderkunst is een weg om je ziel open te gooien. Zo'n tien jaar geleden ben ik opnieuw beginnen schilderen en dat doe ik vooral in de rustige wintermaanden'*. **Jan** omschrijft zichzelf als een 'explosieve' schilder: hij slaagt er immers in om in drie maanden tijd niet minder dan tien schilderijen te maken. Hij legt zich vooral toe op het schilderen van portretten waarmee hij de ziel van de mens tracht bloot te leggen. Daarnaast schildert hij ook marines, zeilboten en hij maakte enkele prachtige portretten van paarden. De dramatiek van de grauwe lucht en het grijze klimaat in onze regio blijven hem fascineren.

Nieuwpoort is een veelzijdige stad met een gevarieerd landschap dat voor veel kuns-tenaars een onuitputtelijke inspiratiebron vormt.

Een van die kunstenaars die door het ruige polderlandschap geïnspireerd wordt is onze creatieve stadsgenoot **Jan Smekens**.

Voor zijn recentste werken liet hij zich inspireren door het industriegebied van Duinkerke. 'Een portret schilderen vertelt hoe je kijkt naar iemand en ik probeer telkens de persoon in kwestie weer te geven zoals hij echt is. Vooral de driehoek ogen-mond-neus vind ik heel belangrijk' aldus **Jan** die ook veel belang hecht aan een goede techniek en een juiste compositie. **Jan** beschikt ondertussen over een indrukwekkend palmares met heel wat tentoonstellingen. Zo nam hij onlangs deel aan de Week Van de Amateurkunsten in de Stadshalle en hij was ook één van de tien kunstenaars die in 2007 exposeerde met StrandArt. Dit was een initiatief van de dienst cultuur die uitpakte met een openluchtexpo op de strandcabines en een binnenexpo in Centrum Ysara. Tempelbox, een werk van **Jan** is ook in Getijden, op het strand net op de grens van Nieuwpoort en Oostduinkerke, te zien. **Jan** is verder bijzonder trots op Water, Wind en Wandelen, een openluchttentoonstelling langs de Nieuwpoortse Havengeul. Hij was in 2004 immers de initiatiefnemer van deze unieke expositie die hij samen met de dienst cultuur, de Nieuwpoortse yacht-clubs en de Administratie Waterwegen en Zeewezen helemaal uitwerkte.

Bron: Nieuwpoort-digitaal.

17. RUIMTE VAN WATER EN WIND – in bruikleen

foto's: Friede Lox

De boot (**kunst in het water van de keel**) langs de Paul Orbanpromenade is een combinatie van hout en metalen.

Het kunstwerk stelt het geraamte van de romp van

een sloep op zijn zij voor. Het staat op twee bakstenen sokkels in het grasperk op de linkeroever van de havengul in Nieuwpoort.

De kunstenaar: MARTINE HENNEBEL

(° 1952)

Wat **Martine Hennebel** creëert, is rustig en discreet, sereen in zekere mate, getuigend van metier en een reële bewogenheid. Ik had de indruk geconfronteerd te worden met werk dat ik nog niet eerder had gezien, met een interpretatie die hoogstpersoonlijk was. Vele sculpturen zijn duidelijk ontstaan uit een gevoel van emotie en toch blijft die emotie getemperd. Zij heeft de uitzonderlijke gave om een eenvoudig thema, een voor de hand liggend vormenpatroon, een vleugje mysterie te verlenen, iets ritueels bijna. Zodat vorm en gedachte eenzelfde ritme bezitten en iets fundamenteels, dat in het hart van de dingen ligt besloten, aan de oppervlakte verschijnt.

Bron: Hugo Brutin

Het gedicht is in witte letters op een zwarte metalen plaat geschreven. Deze is vastgehecht onder de tekst van de titel die uitgedrukt is uit een koperen plaat. Het geheel vormt een rechtopstaand rechthoekig stuk

geplaatst in het grasperk vóór het kunstwerk.

18. FAMILY MODULE

Teksten www.nieuwpoort.be

Foto's: Friede lox

Het kunstwerk

De monumentale sculptuur, Family 2021, is het grootste van alle werken van het driejaarlijkse kunstproject Beaufort 21. Het bevindt zich langs de Paul Orban-promenade.

Het beeld bestaande uit 3 figuren is 6 meter hoog en staat op een sokkel van 5,5 op 4 meter.

De kunstenaar: GOSHKA MACUGA (° Warschau (P) 1967)

Met dit beeldhouwwerk brengt Macuga hulde aan de van hekserij beschuldigde Nieuwpoortse vrouwen en neemt ze op de samenleving onder de loep.

In het werk verwijst Macuga naar het werk 'La Familia Obrera' (1968) van de Argentijnse kunstenaar Oscar Bony. Daarbij poseerde een arbeidersgezin als levende sculptuur op een sokkel. Hiermee bekritiseerde hij de overheid die het gezin als een hoeksteen van de samenleving zag, maar de arbeidersklasse in de kou liet staan.

Prins Mauritspark

19. ODE AAN HET WATER

foto's: Friede Lox

Het kunstwerk

Het bronzen abstract werk in de vorm van een bloeiende waterplant, een gift van IWVA, bevond zich sinds 1995 in het kleine parkje op het kerkplein naast het Stadhuis en de beiaardtoren.

Fernand Vanderplancke haalde hiervoor zijn inspiratie uit de natuur. De bronzen sculptuur werd afgebroken op 8 maart 2021 en in een waterpartij in het Prins Mauritspark geplaatst. Daar zal het zijn functie als fonteintje degelijk kunnen waarmaken.

De kunstenaar: FERNAND VANDERPLANCKE (° Brugge 12.08.1938)

Fernand Vanderplancke volgde de Academie voor Schone Kunsten in zijn geboortestad Brugge en was ooit leerling van de Poolse Joseph Petruk.

Het werk van Fernand Vanderplancke is bekender dan je misschien denkt: hij maakt immers al meer dan twintig jaar de bronzen trofee die de winnaar van de Ronde van Vlaanderen krijgt. Ook het bronzen Rondebeeld in New York is van zijn hand. In het stadspark van Veurne prijkt zijn imposante buste van Paul Delvaux. Zijn echte kunstenaarsroeping kwam er pas op iets latere leeftijd, maar dat belette hem niet nog te studeren en zich te vervolmaken in Hongarije, Polen, Portugal, Italië ..., exposeerde in Nederland, Duitsland, Finland, Polen, Zweden, Engeland, de V.S. enz. In 1999 ontving hij het Certificate of Distinction van de International Association of Art en in 2003 werd hij cultureel ambassadeur van Koksijde. Zijn beeldhouwwerk, veelal in brons maar ook in hout en cortenstaal, is onmiskenbaar. Daarnaast maakt hij schilderijen en is hij de bedenker van de "wood scissel art": schilderen met hout als grondstof.

20. MAURITS VAN NASSAU

Bij het binnenkomen van het Prins Mauritspark langs de Louisweg word je verwelkomd door een driedelig bronzen standbeeld ontworpen door de kunstenaar Frank Neiryck.

foto's: Friede Lox

Het kunstwerk

Het beeld werd door Z.E.E. Roëll, ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden en ir. R. Crabbe, burgemeester van Nieuwpoort op 1 juli 2000 officieel onthuld. Dit ter herinnering aan de Slag bij Nieuwpoort op 2 juli 1600. Deze opmerkelijke veldslag in Nieuwpoort en omgeving waarbij het onverwacht tot een confrontatie te velde kwam tussen het leger van Maurits van Nassau (Staatse) en het leger van

aartshertog Albrecht (Paapse) werd door Maurits gewonnen. Dit gevecht zou achteraf de geschiedenis ingaan als de Slag bij Nieuwpoort. Het werd in het jaar 2000 in Nieuwpoort herdacht niet alleen met een tentoonstelling maar ook met dit blijvende beeldhouwwerk. Van toen al kreeg het voormalige *Keunepark* een meer eervolle benaming en werd het omgedoopt tot het *Prins Mauritspark*.

Het drie meter hoog bronzen standbeeld staat op een strak geometrische arduinen sokkel, waarop ook de namen van het kunstwerk en van de kunstenaar in bronzen letters prijken. In de vloer van het plein ligt de arduinen steen met de inhuldigingstekst.

Het beeld is klassiek uitgebouwd met als centrale figuur Prins Maurits, opperbevelhebber van het Staatse leger. Zijn houding is fier en vastberaden. Hij wordt licht asymmetrisch geflankeerd door twee andere figuren die, op hun beurt, een meer voorwaartse beweging maken en elk een symbolische betekenis hebben. Zij verpersoonlijken een volk dat strijdt voor een ideaal. De ene wijst met gestrekte arm naar 'ergens de juiste weg' die de leiders zouden moeten nemen, de andere houdt een vlag in de hand, symbool van waarden en principes.

De beeldhouwer, **Frank Neiryck**, wilde er bewust geen oorlogsmonument met wapenuitrusting van maken maar er toch een brok symboliek in leggen. Omdat hij niet het geweld van de veldslag wilde beklemtonen, maar wel het strategische inzicht en de politieke gevolgen, staat het beeld van Prins Maurits meer als symbool voor de wending in de geschiedenis dan voor een verheerlijking van de persoon. De prins zelf is in harnas getooid, zonder zwaard maar met een rol perkament in de hand. Het document verwijst naar het sluiten van het Drievoudig Verbond waarbij Engeland en Frankrijk de soevereiniteit van de Verenigde Provinciën hadden erkend. Het symboliseert kennis en wijsheid.

De kunstenaar: FRANK NEIRINCK (° Gent 15.09.1954)

Frank NEIRYNCK deed zijn hogere studies aan het SHIAS (Stedelijk Hoger Instituut voor Architectuur en Stedenbouw) in Gent. De jaren nadien was hij meestal werkzaam als binnenhuisdecorateur. Hij werd aangesproken voor het ontwerp en de uitvoering van het decor voor de animatiefilms in de studio van Raoul Servais. Zijn kennis van grafisch tekenaar kon hij verder ontplooiën als freelance publiciteitsontwerper van industriële uitgaven en als illustrator van het leerboek ALEXANDER (Augmentatie LEXicon ANDERstaligen).

Vanaf de jaren '80 experimenteerde hij met verschillende materialen (steen, hout, marmer, ..) om zijn grafische ontwerpen in beeldende kunst om te toveren. Hij beantwoordde in 1994 de oproep van de Vereniging voor Cultuur en Toerisme van Oud-Heverlee om deel te nemen aan een tentoonstelling over "Kunst op het Water", een vrij originele manier om monumentale kunst aan te bieden aan het ruime publiek. Zijn kunstwerk "ENOLA GAY" kreeg dankzij het water van de vijvers, dankzij de bossen, en dankzij de prachtige omgeving van het Zoet Water, een bijkomende dimensie, een tweede natuur. Hij werd er beloond met een vierde plaats.

Hij maakte ook, i.s.m. Eric Baeyens, een monumentale muurschildering op het gebouw van de Bowling in Nieuwpoort-Bad, doch de kunstenaar had meer bekendheid verwacht. Naar aanleiding van de 400ste verjaardag van de Slag bij Nieuwpoort (2 juli 1600) schreef de stad Nieuwpoort in 1998 een wedstrijd uit voor het ontwerpen en uitvoeren van een werk over deze historische gebeurtenis. Van de dertien kunstenaars die

hiervoor hun kandidatuur door middel van een maquette in klei indienden, was hij de laureaat. Voor de realisatie van het monumentale bronzen beeld kreeg hij een budget van 800.000 BEF en ging hij te rade bij kunstenaar **Irénée DURIEZ**. Eerst maakte hij een metalen constructie, dan gebruikte hij klei voor de vormgeving. Het

monument werd, met verloren was techniek, in de ateliers van Artcasting te Oudenaarde gegoten, waar ook de mallen 5 jaar bewaard bleven vooraleer ze te vernietigen.

Ter gelegenheid van de herdenking van de Slag bij Nieuwpoort uit 1600 werd op 1 juli 2000 het standbeeld *“Prins Maurits”* in aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur Roëll officieel onthuld. Het voormalige Keunepark werd tijdens de plechtigheid omgedoopt tot Prins Mauritspark.

Tekst en foto's: Friede Lox